

ATATÜRK KÜLTÜR, DİL VE TARİH YÜKSEK KURUMU
TÜRK TARİH KURUMU YAYINLARI
IV/A-2-2.1. Dizi - Sayı: 24^a

THE CENTENARY OF THE
BALKAN WARS (1912-1913):
CONTESTED STANCES

VOLUME I

100. YILINDA BALKAN
SAVAŞLARI (1912-1913):
İHTİLAFLI DURUŞLAR

CİLT I

Editör: Prof. Dr. Mustafa Türkeş

TÜRK TARİH KURUMU

ANKARA, 2014

12. İKİNCİ BALKAN SAVAŞI VE ROMANYA (THE SECOND BALKAN WAR AND ROMANIA)

Ömer Metin*

Abstract

In the First Balkan War, the Balkan states attacked the Otoman Empire and The Kingdom of Romania was neutral as this position was suitable for its own interests. The outcome of the First Balkan War provided a fairly large land acquisition for Bulgaria. This disturbed the other Balkan States, especially the issue of sharing of Makedonia, which led to the outbreak of the Balkan Wars. In the Second Balkan War Bulgaria suddenly attacked Greece and Serbia on 29 June 1913 then Romania declared war to Bulgaria on 10 July 1913. Romania which was strongly represented with 40.000 people in Russia in the most critical moment of the Otoman –Russian War of 1877-1878 and gained independence at the end of the war, had a large part of Dobruca. During the Balkan War, Romania, which took a critical decision, occupied Silistra and Plavna by waging war on Bulgaria with an army of about 300.000 people on July 1913. Bulgaria, defeated at the end of the Second Balkan War, signed the İstanbul Treaty with the Ottoman Empire and signed the Bucharest Treaties with the other Balkan Countries. In this paper, Romania's political and military policies in the Balkan War will be examined by utilizing Romanian sources.

Giriş

Romanya ve Bulgaristan arasındaki Güney Dobruca meselesi, Balkan savaşlarında Romanya'yı ilgilendiren en önemli konu olmuştur. Bu sorunun temeli, Berlin Antlaşmasına dayanmaktadır. Berlin Antlaşmasında Romanya, çok istediği halde Dobruca'nın güneyini topraklarına katmamıştır. Romenlere göre Dobruca bölgesinde tarihin en eski devirlerinden itibaren Romenlerin ataları olan Dacia'lılar yaşamaktaydı. Ortaçağ döneminde Türk ve Bulgarlar bölgeye yerleşmişler daha sonra Dobruca üzerinde birçok mücadele yaşanmıştı. Osmanlı döneminde Türk-Tatar gruplar da Dobruca bölgesine yerleşmiş bu nedenle Dobruca üzerinde Romenler, Bulgarlar ve Türk-Tatarlar hak iddia eder duruma gelmişti. Romanya ile Bulgaristan arasındaki bu problemin kökü çok eskilere dayanmaktaydı. Romenlere göre M.S 5. Yüzyılda Roma İmparatorluğu, Dacia (Romenlerin ilk atalarının yaşadığı coğrafya) topraklarını ele geçirinceye kadar tüm Dobruca bölgesi Romenlere aitti. Buna göre Dobruca'nın ilk sahibi Romenlerdi ve bu nedenle son sahibinin de kendileri olması gerekmektedir. Daha sonraki süreçte bölge; Slavların, Pro-Türklerin, Bulgarların, Rusların kontrolüne geçmiştir. Fakat 1912-1913 yılları itibariyle Dobruca'da çoğunluğu Türkler oluşturmaktaydı. XIV. Yüzyıldan itibaren Osmanlı Devletinin Balkan bölgesinde yerleşim yerleri açması Tatar-Türk topluluğunun Dobruca bölgesinde ekseriyeti teşkil etmesinin başlıca sebebiydi.¹

1878 Berlin Antlaşmasının olduğu dönemde Bulgarlar bağımsız bir devlet olarak dünya siyasetinde yer almamasına rağmen, Rusya, Güney Dobrucanın Romanya'ya bırakılmasını engellemiştir.

* Yrd. Doç. Dr., Tarih Bölümü, Abant İzzet Baysal Üniversitesi.

¹ T. Mateescu, *Parmanenta și continuitatea romanilor în Dobregia*, (București, 1979), s. 17.

Rusların buradaki amacı Bulgarların özerkliğini genişleterek ileriki dönemde büyük bir Bulgar krallığının önünü açmaktır. Büyük Bulgaristan krallığı, Rusların İstanbul'u ele geçirerek sıcak denizlere açılması için önemli bir yol olacaktır. Bu nedenle 1902 yılında Rusya ile Bulgaristan arasında Güney Dobruca için gizli görüşmeler yapılmış ve sonuçta 1909 yılında gizli bir anlaşma yapılmıştır. Bu anlaşmanın 4. Maddesine göre Rusya, Güney Dobruca'nın Bulgaristan'a verilmesi konusunda Bulgarları destekleme kararı almıştır.² Rusya ile Bulgaristan arasındaki bu gizli anlaşmadan haberdar olan Romanya krallığı gerekli tedbirleri almıştır. Buna göre güney sınırındaki askeri birliklerini güçlendiren Romanya, Güney Dobruca'nın Bulgaristan'a geçmesi durumunda askeri saldırı için planlarını Rusya faktörüne rağmen yapmıştır.³

1911 yılına gelindiğinde diğer Balkan devletleri ile birlikte Osmanlı Devletine karşı saldırı hazırlıkları yapan Bulgaristan, Romanya ile diplomatik ilişkilerini geliştirmeye çalışmıştır. Bulgaristan, Romanya'yı ortak düşmanlarının Osmanlı Devleti olduğu konusunda ikna etmeye çalışarak Osmanlı karşıtı Balkan birliğine katılmaya davet etmiştir. Romanya topraklarında herhangi bir istekleri olmadığını belirten Bulgarlar, Osmanlı Devletine karşı saldırı için Petersburg'da oluşan Balkan birliğine Romanya'yı da dâhil etmek istemişlerdir. 29 Nisan 1912'de Bulgaristan ile Sırbistan arasında imzalanan askeri antlaşmaya Romanya'nın da katılması sağlanmıştır.⁴ Fakat Romanya Krallığı, bu antlaşmanın 1909 gizli Rus-Bulgar anlaşmasının bir benzeri olduğunun farkındaydı. Bu nedenle kuzey batı sınırındaki Avusturya-Macaristan imparatorluğunun baskılarını da göz önünde bulundurarak İngiltere-Fransa blokuna yaklaşmaya başlayacaktır.

Osmanlı Devletine karşı oluşan Balkan ittifakının Birinci Balkan Savaşında 1912 Ekim-Kasım tarihleri arasında kısa sürede büyük bir askeri başarı elde etmesi, savaşta tarafsız kalan Romanya kamuoyunda heyecan uyandırmıştır. Çünkü savaş öncesinde Romanya dış politikası, Balkan sınırlarında köklü değişikliklerin olmaması gerektiği üzerine şekillenmişti. Birinci Balkan Savaşı sonrasında oluşan bu yeni durum Romen devletini harekete geçirecektir. Özellikle Dobruca ve Tuna Nehrinin güneyi ile ilgili sınırların 1878 Berlin Antlaşmasının 46. maddesine aykırı şekilde Bulgaristan'ın lehine değişmesi Romanya'nın tepkisine neden olacaktır. Romen hükümeti Dobruca'nın durumu ile ilgili olarak büyük devletler nezdinde girişimlerde bulunarak bu bölgenin Romanya'ya ait olduğu vurgulanmıştır. Rusya'nın Bükreş Elçisi Mösyö Sebeko, Romen Başbakanı Mairescu ile temasa geçerek Romanya'nın barış konferansına davet edileceğini ve Balkan ittifakına sadık kalması durumunda Romanya lehine bazı gelişmeler yaşanabileceğini Romen devlet adamına ifade etmiştir.⁵

Romanya ve Bulgaristan, Güney Dobruca probleminin çözümü noktasında farklı görüşlere sahipti. 25-26 Kasım 1912'de Bükreş'te Romen Başbakanı Titu Mairescu ile Bulgar Başbakanı Stoyan Danev arasındaki görüşmelerde, Bulgar tarafı bu sorunun Türkiye ile Balkan devletleri arasında barışın yapılmasından sonra ele alınmasını istemekteydi. Bulgarlara göre o dönemde önemli olan konunun Hristiyan topraklarından Osmanlı devletinin sökülüp atılmasıydı. Romen başbakanı ise Türklerle yapılacak barış ile Romen-Bulgar probleminin birbirinden ayrılması gereken konular olduğunu belirtmiştir. Mairescu'ya göre iki bağımsız devlet olan Romanya ve Bulgaristan, büyük devletlerin ya da Türkiye ile yapılacak antlaşmanın etkisinde kalmaksızın bu sorunu acilen çözmeliydi. Romanya'nın konuyla ilgili dış politikası, Bükreş, Sofya ve Londra'daki görüşmelerle bütünlük sağlamaktaydı. 4-5 Aralık 1912'de Bükreş'te Başbakan Mairescu, Sofya elçisi I. Ghica ve Londra Konferansında Romanya'yı temsil eden N. Mişu konu hakkında değerlendirmelerde bulunmuşlar ve Romanya'nın Güney Dobruca üzerindeki haklarından hiçbir şekilde vazgeçilmemesi kararını almışlardır.

² G.A. Dabija, *Cadrilaterul Romanesc*, (Bucureşti, 1913), s. 7.

³ *Proiecte și planuri de operații ale Marei Stat Major Roman (pana în anul 1916)*, (Bucureşti, 1992), s. 60.

⁴ I. Guechoff, *L'aliénce balcanique*, (Paris, 1915), s. 132.

⁵ *Documente Diplomatice, Evenimentele din Peninsula Balcanica, Actunea României*, (Bucureşti, 1913), ss. 7-8.

Birinci Balkan Savaşı sonunda barış görüşmeleri için 20-25 Aralık 1912 ve 2-7 Ocak 1913 tarihleri arasında toplanan Londra Konferansında, Büyük Güçler yaklaşan muhtemel bir dünya savaşı öncesi stratejik bir konumda olmalarından dolayı Romanya ve Bulgaristan'ı kaybetmek istemiyorlardı. Rusya, Güney Dobruca üzerindeki Bulgar-Romen anlaşmazlığında Bulgarları dışlamadan Romanya'ya destek vermeye çalışırken, Avusturya-Macaristan İmparatorluğu ise Bulgar-Sırp sınır sorunlarında Bulgaristan'dan yana tavır koymuş, Güney Dobruca meselesinde de Romanya'dan yana tavır alıp Romen devleti ile müttefik olmayı denemiştir. İngiltere ve Fransa ise Güney Doğu Avrupa'nın güvenliğini sağlamak ve Bulgaristan ile Romanya'nın Almanya-Avusturya-Macaristan İmparatorluğu blokuna yanaşmasını önlemek istemekteydiler. Almanya ise kesinlikle Balkanlarda bir Romen-Bulgar savaşına sıcak bakmıyor, taraflara müzakere yöntemiyle sorunları çözme yolunu önermekteydi. İngiltere ve Fransa da diğer büyük güçler gibi Balkanlarda bir Romen-Bulgar çatışması istememekteydi. Büyük Güçlerin hepsi Romanya'nın Dobruca üzerindeki 1878 Berlin Antlaşmasından doğan haklarını kabul ediyorlar fakat Birinci Dünya Savaşı öncesi Bulgaristan'ı da kaybetmeyi göze alamıyorlardı. Bu şartlar altında Romanya, Londra Konferansı görüşmeleri esnasında hiçbir büyük güçten Güney Dobruca'nın Romanya'ya bırakılması yönünde net bir destek alamamıştır.⁶

Londra Konferansında Silistre ile ilgili olarak Romen temsilci N. Mişu, Romanya'nın güney sınırı için 4 teklifleri olduğunu harita üzerinde göstermiştir. Buna göre ilk teklifte Silistre bölgesinde 48.000 evi içine alan bir bölgenin Romanya'ya bırakılması ve en son kabul edebilecekleri teklif de ise 14.000 haneyi içine alan toprakları istemekteydi. Bu 4 teklifin de ortak noktası belirtilen bölgede çoğunluğu ne Romenlerin ne Bulgarların oluşturmasıydı. Bütün tekliflerdeki bölgede çoğunluğu Türk-Tatar nüfusunun oluşturması ilgi çekiciydi.⁷ 1912 yılı itibarıyla Güney Dobrucadaki iki büyük bölgede toplam 282.778 nüfusun dağılımı şu şekildeydi:⁸

Romenler	6.662
Bulgarlar	121.925
Tatar-Türk	136.224
Çingeneler	11.000
Diğer Azınlıklar	7.000

Londra Konferansında Romenlerin Güney Dobruca'nın kendilerine bırakılması isteğine Bulgarlar şiddetle karşı çıkmışlardır. Osmanlı ordularına karşı en büyük zaferi kendilerinin kazandığını ifade eden Bulgar heyeti, Hristiyan Balkan topraklarından Osmanlı Devletini atmak üzereyken, Osmanlı karşıtı birlikte yer almayan Romanya'nın ödüllendirilmesini kabul etmeyeceklerini deklare etmiştir.

İkinci Balkan savaşı öncesi Bulgaristan karşısındaki ittifakın planlarının temelini Romanya'nın nasıl bir politika izleyeceği oluşturmaktaydı. Romanya ilk savaşa katılmamış, yıpranmamış bir orduya sahipti. Ayrıca 1913 yılı itibarıyla diğer balkan devletlerinden daha fazla nüfusa ve asker potansiyeline de sahipti. Bu nedenle Romanya'nın alacağı tavır İkinci Balkan Savaşında çok önem taşımaktaydı. Romanya ise muhtemel bir savaşta tarafsız kalacağına ve eğer savaşa katılır ise de saldırıya uğrayan taraftan olacağını deklare etmiştir. Romanya'nın savaş öncesi 500.000'den

⁶ Romanya'nın 1912 Aralık-1913 Ocak Londra Barış Görüşmelerinde Büyük Güçler ile ilişkileri hakkında bkz., Nicu Pohoata, "România și Antanta în Timpul Conferinței de Pace de la Londra", *Revista Cogito*, vol.III/no.4, 2011.

⁷ *Documente Diplomatice*, s.14-15.

⁸ A. P. Arbore, "Caracterul etnografic al Dobregiei suidei (din epoca turceasca pâna la 1913)" *Anale Dobregei*, Nr. XX, 1938, s. 112-118.

fazla askeri vardı. Bu askeri birlikler Birinci Balkan Savaşı devam ederken Romanya'nın güney sınırında iyi bir eğitimden geçirilmişlerdi. Romen Genel Kurmay Başkanı General Averescu, Güney Dobruca'da Tuna Nehri boyunca Romen sınırlarını korumak için bölgeye askeri yığınak yaptıklarını ve amaçlarının sadece ülke sınırlarını korumak olduğunu deklare etmiştir. Fakat İkinci Balkan Savaşı başladığında Balkan devletlerinin planları ve almış oldukları kararları, savaş şartları nedeniyle sürekli değişiklik gösterecektir.⁹

Makedonya ve Güney Dobruca sorununu çözmek için Mayıs 1913'de toplanan Petersburg'daki konferansa Bulgarların katılmayı reddetmesi üzerine, Romanya, Sırbistan, Yunanistan ile Bulgaristan arasındaki gerginlik artacaktır. Bu dönemde Bulgar hükümeti, Avusturya-Macaristan İmparatorluğu ile Almanya'nın diplomatik yardımına eğilim göstermekte ve bu devletlerle yakınlaşmaya çalışmaktaydı. Ayrıca Bulgaristan kamuoyunda Trakya, Makedonya ve Dobruca'da Bulgar sınırlarının genişletilmesi yönünde bir hava oluştu. Bulgaristan'daki şovenist gruplar, Bulgar hükümetinin harekete geçmesi yönünde propagandalara başladılar. 9 Haziranda Liberal Parti lideri V. Radoslavov, bir miting düzenleyerek Kral Ferdinand'dan Bulgar ordusunun Sırp ve Yunanlıları Makedonya topraklarından söküp atmasını talep etmiştir. Aynı gün kral konseyi toplanarak iki olasılık üzerinde karar alınmıştır. Buna göre ilk planda Rus Çarı II. Nikola'nın Makedonya üzerindeki Bulgar-Sırp anlaşmazlığına 7 gün içinde diplomatik çözüm bulması istenmekteydi. İkinci olasılık ise Sırp'lar üzerine hemen bir savaş başlatarak zafere ulaşmaktı. 25 Haziran 1913'de Rus hükümetinden Bulgaristan'a gelen cevapta, Rusya'nın 1902'de yapılan gizli antlaşmaya sadık olduğunu ve Bulgaristan'ın bağımsızlığı ve hak ettiği toprakları alması için üzerine düşen sorumluluğu yerine getirdiği belirtilmiştir. Ancak son dönemlerde Bulgar hükümetinin Avusturya-Macaristan hükümetinin etkisinde kaldığına dikkat çekerek muhtemel bir savaşta Bulgaristan'a yardım etmeyeceklerini özellikle Dobruca'nın güneyine Romanya'nın saldırması durumunda tarafsız kalacaklarını bildirmişlerdir. Rus hükümeti ayrıca Rusya devletinin Panslavizm için üzerine düşen tüm sorumluluğu 1913 Haziranı itibarıyla yerine getirdiğini ve Bulgaristan'ın özgür bir ülke olarak dilediği politikayı izleyebileceğini Bulgar hükümetine deklare etmiştir. Rusların bu cevabı üzerine Bulgar Kralı Ferdinand, General Savaov'a Bulgar ordusunun hareket geçmesi için emir vermiştir.¹⁰

Bulgaristan'ın 16 Haziran 1913 gecesi Sırbistan ve Yunanistan'a saldırmasıyla başlayan İkinci Balkan Savaşı birkaç farklı bölgede ilk savaşa göre daha kısa süre devam etmesine rağmen Balkan coğrafyasında etkileri uzun süre devam edecektir. Birinci Balkan Savaşına katılmayan ve ordusu diğer devletlere nazaran daha zinde olan Romanya'nın savaşa girmesi kısa sürede savaşın Bulgar karşıtı müttefiklerin lehine dönmesine neden olacaktır. Bulgar ordusunun Sırp ve Yunanlılarla savaşmasından yararlanan Romen ordusu, bir tek kurşun atmadan Sofya önlerine kadar gelmiştir. Romanya Krallığının savaşa girmesindeki amacı kendisine ait olduğunu iddia ettiği Güney Dobruca olduğu için Romen ordusu Kral I. Karol'un emriyle taarruzunu durdurmuş ve Sofya'ya girmemiştir. Buna karşılık Bulgar Kralı Ferdinand da Sofya önlerine gelen Romen orduları karşısında Bulgaristan'ın başkentinin işgale uğrama tehlikesi nedeniyle ordusuna askeri mücadeleye son vermeleri yönünde talimat vermiştir.¹¹

Romanya'nın İkinci Balkan Savaşındaki askeri harekâtı incelendiğinde; 417.340 asker ve 7.940 çeşitli rütbelere sahip subay ve toplamda 509.093 kişiden oluşan taze kuvvete sahip Romen ordusu 28 Haziran 1913 günü Bulgar sınırını geçmeye başlamıştır. Aynı gün Silistre merkezine ulaşan Romen ordusu, herhangi bir karşı koymaya uğramaksızın 12.130 kişinin yaşadığı şehrin yönetimini ele geçirmiştir.¹²

⁹ Gheorghe Zbucea, *România și Razboaiele Balcanice 1912-1913*, (București, 1999), ss. 189-194.

¹⁰ G.A.Dabija, *Amintirile unui atasat militar in Bulgaria*, (București, 1936), ss. 336-338.

¹¹ Zbucea, *România și Razboaiele...*, ss. 196-200.

¹² R. Seișanu, *Dobregea, Gurile Dunării și Insula Șerpilor; Schita monografica, Studii și documente*, (Bucu-

Silistre'nin ele geçirilmesini izleyen günlerde Romen ordusu, Güney Dobruca'da ilerleyişini sürdürmüştür. 30 Haziran akşamı Tutrakan (Turtuca), Pazarcık (Dobriç) ve Balçık Romen güçlerinin eline geçmiş bulunmaktaydı. Bahsedilen bu şehirler Güney Dobruca'da Romanya'nın üzerinde hak iddia ettiği alanlardı ve kısa sürede Romanya istediğini almıştı. Bu nedenle Romen hükümeti bir deklarasyon yayınlarak Tuna nehri çizgisi boyunca Romen ordularının bekleyeceğini ve savaşın gidişatına göre tavır alacaklarını açıklamıştır. Buna rağmen Romen ordusundaki bazı generaller, Bulgaristan'ın bu zor durumundan mümkün olduğu kadar istifade edilmesi yanlıydı. Bu nedenle Calaraşi ismindeki 6. Alay, 2 Temmuz 1913 günü Varna şehrini işgal etmiştir. Fakat bu işgal fazla sürmemiş 4 Temmuz günü Romen birlikleri Varna şehrini ve limanını terk edip Romanya'nın daha önce belirttiği sınır hattına (Tuna Nehri çizgisi) geri çekilmiştir. Bununla birlikte Romen ordusu, çok kısa sürede Güney Dobruca'nın işgalini hiçbir askerini kaybetmeden kısa sürede tamamlamıştır. Bölgede yaşayan halk tarafından da herhangi ciddi bir karşı koyma ya da protesto ile karşılaşılmamıştır. Bu hareket sırasında ya da sonrasında herhangi bir salgın hastalığa da rastlanılmamıştır. Güney Dobruca, 300.000'den fazla nüfusu ile Romanya'ya bağlanmıştır.¹³

İkinci Balkan Savaşında Romanya askeri kuvvetlerinin çok kısa sürede başarı kazanmasının sebeplerine bakıldığında; öncelikli olarak Romanya'nın 1878'de bağımsızlığını kazandığı tarihten 1913 yılına kadar Romen ordusunun modernizasyonu için yeterli zaman olmuş, Romanya'nın kralları Romen ordusunun gelişmesi için yeterli bütçeyi ayırmışlardır. Ayrıca Romanya'nın jeopolitik durumu (çevresinde Avusturya-Macaristan, Rusya ve Osmanlı Devleti gibi büyük güçlerin varlığı) Romen hükümetini ordusunu güçlendirmeye yöneltmiştir. Özellikle Rusya'nın Bulgaristan'a bölgede destek vermesi, XX. Yüzyıl başlarında Romanya'nın ordusuna büyük önem vermesine neden olmuştur.¹⁴

Güney Dobruca'nın ilhakının gerçekleştirilmesi üzerine Romen Krallığı bir bildirme yayınlamıştır. Buna göre Romen ordusunun Bulgaristan'a karşı başlattığı askeri harekât ile komşu ülke Bulgaristan'ın hiçbir şehrine ya da ordusuna zarar verme niyeti güdülmediği deklare edilerek sadece tarihsel nedenlerden dolayı Romanya'ya ait olması gereken Güney Dobruca topraklarının Romanya ile birleştirildiği ifade edilmiştir. Bundan başka Balkan ittifakının zafere ulaşmasında Romen ordularının oynadığı mühim role ve Balkanlarda sınırların değiştiği bir durumda Romanya'nın tarafsız kalamayacağına vurgu yapılarak Romen Krallığının Güney Doğu Avrupa'da barışın ve huzurun sağlanması noktasında üstüne düşenleri fazlasıyla yerine getirdiği ilan edilmiştir.¹⁵

İkinci Balkan Savaşında Bulgarların yenilgisi üzerine, 28 Temmuz 1913 günü Bükreş'te barış konferansı toplanmıştır. Barış görüşmelerinin Bükreş'te yapılması Romanya kamuoyunca itibar olarak algılanmıştır. Romenlere göre Romen ordusunun kısa sürede Bulgarlara karşı kazandığı başarı, savaşın seyrinin değişmesine neden olmuştu. Bulgarlar, Sırp ve Yunanlılarla savaşırken ilk savaşta yer almadığı için yıpranmamış Romen ordusu, Sofya önlerine kadar gelerek Bulgaristan'ı ateşkese zorlamıştı. Bu sebeplerden dolayı barış görüşmelerinin Bükreş'te toplandığına inanan Romen kamuoyu, ayrıca bu durumu Büyük Güçlerin Romanya'ya verdikleri önemin bir göstergesi olarak da görmekteydi. Bükreş'teki barış konferansına taraf ülkelerin temsilcileri ile Avrupa'nın birçok ülkesinden parlamenter ve gazeteci de katılmıştır. Konferansın açılış oturumu 30 Temmuz günü saat 16.00'da Romen Başbakanı Titu Mairescu başkanlığında başlamıştır. Barış görüşmelerinin ilk günlerinde genel olarak Bulgaristan ile müttefik ülkeler arasındaki sınır sorunlarının ortadan kaldırılmasına yönelik müzakereler yürütülmüştür. Eğer bir konu üzerinde anlaşmazlık olursa kendi aralarında alt bir komisyon kurarak konuyu çözme konusunda taraflar anlaşmaya varmışlardır.¹⁶

reşti, 1928), s. 257.

¹³ Zbucea, *România și Razboaiele...*, ss. 204-205.

¹⁴ N. Iorga, *Istoria armatei românești*, vol. II, (București, 1930), s. 212.

¹⁵ *Documente Diplomatice...*, ss. 160-161.

¹⁶ Zbucea, *România și Razboaiele...*, ss. 278-281.

Konferansın başlangıcında Bulgar delegeler, Romanya'yı Sırp ve Yunanlılardan ayırmak için Romen delegelere bir teklifte bulunmuşlardır. Buna göre Bulgaristan, Güney Dobruca'nın Romanya'ya ait olduğunu kabul etmiş; bunun karşılığında ise Bulgaristan'ın güney ve batı sınırlarındaki tartışmalarda Sırbistan ve Yunanistan'a karşı Romenlerin desteğini istemiştir. Fakat Bulgarların bu teklifi Romenler tarafından tereddütsüz reddedilmiştir. Buna rağmen konferansın 3 Ağustos 1913 tarihli dördüncü toplantısında Romen ve Bulgar delegeler, Güney Dobruca meselesini çözüme kavuşturmuşlardır. Romen-Bulgar sınırının konferansın ilk günlerinde net olarak çizilmesi, katılımcı devletler arasında ilk sorunun çözülmesi açısından önemliydi.

Bükreş konferansında taraflar müzakerelere devam ederken Büyük Güçler de görüşmeler sırasında görüşlerini telgraflar yoluyla bildirmekteydi. Konferans boyunca Avrupa'nın çeşitli başkentlerinde Bükreş'e telgraflar gelmekte, konferanstaki katılımcı ülkelerin temsilcileri de hükümetleri aracılığıyla Büyük Güçlere mesajlar yollamaktaydı. Bu durum barış antlaşması imzalanmadan önce Büyük Güçlerin olurunun alınması anlamına gelmekteydi. Bununla birlikte İngiltere, Fransa ve Rusya, barış konferansında alınacak kararlara müdahale etmeyeceklerinin garantisini de vermişlerdi.

Avusturya-Macaristan İmparatorluğu ile Almanya'nın politikası konferans boyunca değişiklik göstermiştir. Çünkü 1878'de Osmanlı-Rus savaşını bitiren San Stefano (Yeşilköy) antlaşmasının diğer güçlerin etkisi ile Berlin Antlaşması ile değiştirilmesi, Almanya ve Avusturya-Macaristan İmparatorluğu için bir tecrübe olmuştu. Bu nedenle bu iki devlet, Bükreş konferansını yakından takip etmekte ve oluşacak sonuca göre son tavırlarını göstereceklerdi. Büyük Güçlerin bu politikaları karşısında Bükreş'te görüşme masasında olan Balkan Devletleri, kendi gerçekleri ile Büyük Güçlerin çıkarları arasında sıkışmış kalmışlardı.

6 Ağustos 1913 tarihli toplantıda Romen Başbakanı Titu Mairescu, hazırlamış oldukları barış antlaşmasının tüm Avrupa için stratejik önem taşıdığını vurgulamıştır. Konferansta bulunan beş devletin Balkanlarda barışın sürekli hale gelmesi için yapıcı tavırlar sergilediğini ifade ederek Bükreş'teki barış sonrası Balkanlarda ekonomik refahın artması için Balkan devletlerinin işbirliği yapmalarının gerekliliğinin altını çizmiştir. Aynı toplantıda söz alan Karadağ temsilcisi I. Matonovici, ülkesinin ilk defa uluslararası bir toplantıda temsil edilmesinin onurunu yaşadıklarını ve Karadağ'ın bağımsızlığı için kendi lehlerinde sınır değişikliğinin önemini diğer devletlere anlatmıştır.¹⁷

Titu Mairescu, 8 Ağustos'taki toplantıda katılımcı ülkelerin delegelerine Büyük Devletlerin üzerinde çalışılan antlaşmada bazı düzeltmeler isteyebileceklerine dair mesajlar gönderdiğini aktarmıştır. Buna örnek olarak da barış konferansında Kavala şehrinin Yunanistan'a bırakılması planlanırken Avusturya-Macaristan İmparatorluğunun bu şehrin Bulgaristan'da kalması yönünde baskı yaptığını açıklamıştır. Ayrıca Rusya'nın da konferansta bazı kararlar için düzeltme için talepte bulunduğunu daha sonra Balkan Devletlerinin kararlarına saygı duyacakları yönünde mesajlar aldıklarını da söylemiştir.

Aynı gün yapılan sınırla ilgili görüşmelere daha önce Güney Dobruca meselesi çözüme kavuşturulduğu için Romanya ilgi göstermemiştir. Bundan başka 8 Ağustostaki görüşmelerde ulusal sınırlar içerisinde kalan azınlıkların eğitim, din, ekonomik durumlarıyla ilgili çözümler aranmıştır. Yunanistan, barış antlaşmasına Romanya ve Bulgarların kendi aralarında anlaştıkları azınlıklarla ilgili maddeden hariç genel bir madde daha konulmasını talep etmiştir. Yunanlıların bundaki amacı, Trakya ve Makedonya'daki Yunan halkının geleceğini garanti altına almak istemesiydi.

Romanya konferans sırasında Makedonya'daki ırkdaşları için garanti alabilen tek ülkeydi. 3 Ağustos'ta Bulgarlar ile Makedonya'da yaşayan soydaşları için anlaşan Romanya'ya, 4 Ağustos'ta Sırbistan ve Yunanistan da garanti vereceklerdir. Bu politikaların altında Makedonya ve Trakya so-

¹⁷ Zbucea, *Aynı Eser*, ss. 285-287.

rununda her ülkenin Romanya'yı kendi yanına çekme çabası yatmaktaydı.

Konferansta tartışmalar Trakya ve Makedonya üzerinde yoğunlaşmıştı. Bulgarlar, askeri bir çaba göstermeden Edirne'yi Türklerden almaya çalışıyorlardı. Edirne konusunda Romen tarafı Bulgarları destekleyici bir fikir ortaya atacaktır. Romanya, Birinci Balkan Savaşını bitiren Londra Konferansında Edirne'nin Bulgarlara bırakılması planını göz önüne alarak, Büyük Güçlerin desteğine başvurmayı teklif etmiştir. Fakat Bükreş Konferansı sırasında Bulgarların negatif tavırlarından olumsuz etkilenen Yunan, Sırp ve Karadağlı temsilciler Romanya'nın teklifini hemen reddedeceklerdir.

8-9 Ağustos'taki görüşmelerde tazminat konusu da ele alınmıştır. Yunanistan ve Sırbistan, İkinci Balkan Savaşının galip tarafları olarak iyi niyet göstergesi olarak Bulgaristan'dan herhangi bir savaş tazminatında bulunmayacaklarını ifade etmişlerdir. Fakat aynı günlerde Trakya ve Makedonya için yapılan görüşmelerde Bulgaristan toprak talebinde bulunmaya devam etmiştir. Bundan başka Ege denizine açılmak için de Kavala limanını ve Thassos adasını isteyen Bulgarlar, Avusturya-Macaristan İmparatorluğunun desteğini sürekli yanında hissetmiştir. Fakat başta Rusya olmak üzere İngiltere ve Fransa'nın tarafsız kalması Bulgarların geri adım atmasına neden olacaktır. Böylece Büyük Güçlerden beklediği desteği alamayan Bulgaristan savaşta kaybeden taraf olarak bu durumu kabullenmek durumunda kalmıştır. Makedonya sınırı ise Romanya'nın arabuluculuğu ile Yunanistan ve Sırbistan'ın talepleri doğrultusunda çözülmüştür.¹⁸

Bükreş Konferansında taraflar, 9 Ağustos akşamı bütün konularda anlaşma sağlayarak 10 Ağustos 1913 günü antlaşma metnini imzalamak üzere toplanmışlardır. Romen başbakanı Titu Mairescu, yaptıkları antlaşma ile Romanya adına Balkanlarda hep birlikte barış ve refah içerisinde yaşamayı dilediklerini ifade etmiştir. Romen başbakandan sonra konferansa katılan Yunan, Bulgar, Sırp ve Karadağlı diplomatik temsilciler de söz alarak Bükreş Antlaşmasının Balkan milletleri arasında sosyal, kültürel ve ekonomik işbirliği için bir başlangıç olması yönünde temennilerini ortaya koymuşlardır.¹⁹

Sonuç olarak Romanya, İkinci Balkan Savaşından kârlı çıkan ülkelerden birisi olmuştur. Öncelikli olarak Romen hükümeti, yürütmüş olduğu başarılı diplomasi ile Güney Dobruca'nın kendisine ait olması gerekliliğini hem Balkan müttefiklerine hem de Büyük Güçlere kabul ettirmiştir. İkinci Balkan Savaşında, Bulgarlara karşı Balkan İttifakının başarısında Romen ordusu çok önemli katkılar yapmıştır. Bulgar ordusu, İkinci Balkan Savaşının başında Sırbistan ile Yunanistan karşısında bozguna uğrasa da kısa süre içerisinde toparlanarak savaşta dengeyi kurmuştu. Fakat bu esnada Balkanlarda dönemin en güçlü ordusuna sahip Romanya'nın Bulgaristan'a savaşa açarak Sofya önlerine kadar ilerlemesi, Bulgaristan'ın savaşı kaybettiğini net olarak ortaya koymaktaydı. Romanya'nın bu başarısı, Balkan Savaşlarını bitiren barış konferansının Romanya'nın başkenti Bükreş'te gerçekleştirilmesini sağlamış ve yaklaşan Birinci Dünya Savaşı öncesi Romanya Krallığının stratejik öneminin artmasına neden olmuştur.

¹⁸ Zbucea, *Aynı Eser*, ss. 288-293.

¹⁹ A. Parfeni, *Studiu istoric al campaniei româno-bulgare din anul 1913*, (Bucureşti, 1915), s. 22.

KAYNAKÇA

- Arbore, A. P., "Caracterul etnografic al Dobregii sudei (din epoca turceasca pâna la 1913)" *Anale Dobregii*, Nr. XX, 1938.
- Dabija, G.A., *Amintirile unui atasat militar in Bulgaria*, (București, 1936).
- Dabija, G.A., *Cadrilaterul Romanesc*, (București, 1913).
- Documente Diplomatice, Evenimentele din Peninsula Balcanica, Actiunea Romaniei*, (București, 1913).
- Guechoff, I., *L'aliene balcanique*, (Paris, 1915).
- Iorga, N., *Istoria armatei românești*, vol. II, (București, 1930).
- Mateescu, T., *Parmanenta și continuitatea romanilor în Dobregia*, (București, 1979).
- Parfeni, A., *Studiu istoric al campaniei româno-bulgare din anul 1913*, (București, 1915).
- Pohoata, Nicu, "România și Antanta în Timpul Conferinței de Pace de la Londra", *Revista Cogito*, vol.III/no.4, 2011.
- Proiecte și planuri de operatii ale Marelui Stat Major Roman (pana in anul 1916)*, (București, 1992).
- Seișanu, R., *Dobregia, Gurile Dunării și Insula Șerpilor, Schita monografica, Studii și documente*, (București, 1928).
- Gheorghe Zbucnea, *România și Razboaiele Balcanice 1912-1913*, (București, 1999).